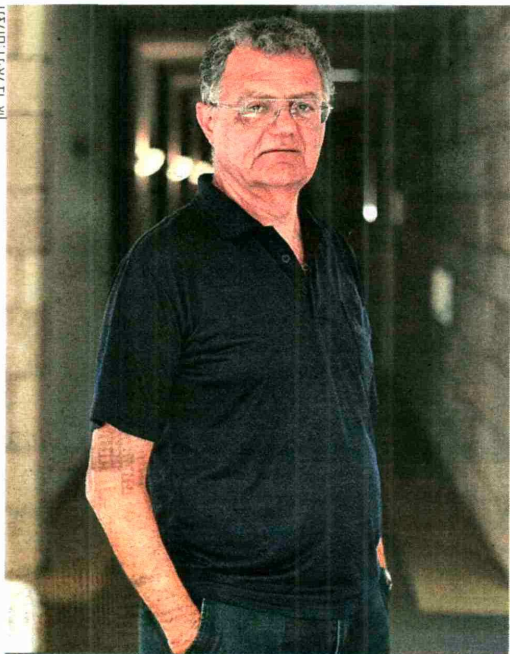

"האוניברסיטאות לא כשלו כמו מערכת החינוך. אולי בגלל זה קיצצו בתקציביהן"

מאיר צדוק, מנכ"ל האקדמיה הלאומית למדעים, מעורר מהמפנה שחל ביחסו של משרד האוצר לאקדמיה – אך מאמין שהפרופסורים עדיין צריכים ללמוד כיצד לגשת למערכת הפוליטית ולדבר עם התקשורת

גיל: 65 מגורים: מושב כיסלון **מצב משפחתי:** נשוי + 3 משלה: דוקטורט בכלכלת חינוך מאוניברסיטת לוקסטר **תפקיד:** מנכ"ל האקדמיה הלאומית למדעים **תפקידים קודמים:** מרצה באוניברסיטת תל אביב ובאוניברסיטה העברית, אחראי על תקציב ההשכלה הגבוהה בוות"ת

שאתראית בין היתר על הקמת מוסדות אקדמיים וקבילה עם השנים חיוק למעמדה שדוחלט להכפיף את ות"ת אליה. "בפועל, מתוך דאגה למערכת ההשכלה הגבוהה, האקדמיה הפכה לגוף מממן על ידי הקמת הקרן הלאומית למדע", אומר צדוק. "ב-1995 הקרן הפכה לעמותה עצמאית שרוב תקציבה, כ-350 מיליון שקל בשנה, בא מות"ת והלק מתרומות. הקרן מממנת 60% מהמחקר התחרותי בישראל (מחקר המצטיינים) על ידי הענקת מענקים למחקר בסיסי במדעי הטבע, החברה והרוח".

בישראל ידעה שלוש תקופות של קיצוצים בתקציבה כ-40 השנים האחרונות. "מפעם לפעם מצטבר כעס על האוניברסיטאות בממשלה, באוצר, אין לי כל הסבר מדוע, והמערכת חופטת מכות חקות", אומר צדוק. "אין לנו הגנה של המערכת הפוליטית. פוליטיקאים, בשחות אתנו, הביעו פליאה על שאנחנו לא נוקטים צעדים קיצוניים כשפוגעים בנו שלא בצדק. אבל זה לא אנו. אנו מתקשים גם במגעים עם התקשורת. זה מפגש שדו איש מדע".

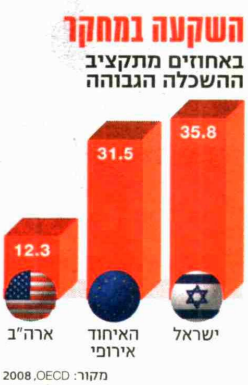
התקצוב של ות"ת. "אין אף גוף ציבורי בישראל שמחלק תקציבים לפי תפוקות, כלומר לפי איכות ורמת התוצאות, והמורל הזה עובר. חלק ממורלי התקצוב שלנו, שנבנו כ-40 השנים האחרונות, הפכו למורלים לחיקוי בארה"ב ובאיחוד האירופי. דרכי ושיטות המימון של המערכת המדעית בישראל הן היחידות בארץ המתנהלות על פי קריטריונים של תחרות חופשית ושל שקיפות מרבית".

צדוק גם מעורר מהשינוי התודעתי שמתחולל בשטח: "ביוני 2009 האוצר ניסה, בחוק ההסדרים החדש, לפגוע בצורה קשה באקדמיה. בתגובה נערך באוניברסיטת תל אביב כנס חירום. מאז שאני במערכת לא ראיתי התגייסות כזו. הגיעו מאות אנשים ובהם מספר שרים, חברי כנסת, ראשי האוניברסיטאות, מרצים וסטודנטים. אנו צריכים לנצל את המומנטום".

מאת חוטי בסוק

«להשכלה הגבוהה ולאקדמיה בישראל אין הגנה בממשלה ובכנסת. האקדמיה מעצם טבעה היא איפולטיית. אחת הבעיות שלנו היא שאנחנו לא יודעים איך ניגשים למערכת הפוליטית» – כך אומר ד"ר מאיר צדוק, מנכ"ל האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.

האקדמיה הלאומית היא מוסד שאחראי על קידום הפעילות המדעית בישראל ועל ייעוץ לממשלה בענייני מחקר ותכנון מדעי. תברים בה כ-100 מרענים ישראלים מובילים הנבחרים לכל ימי חייהם על ידי האסיפה הכללית של האקדמיה. צדוק, שאינו מורגל בשחות עם עיתונאים, אומר בכאב: "בשנים האחרונות היתה אווירה אנטי-אוניברסיטאית ואנטי-אינטלקטואלית במסד וגם בחלק מהציבור. בשנה האחרונה אני רואה כי המערכת הממשלתית מתחילה להכיר בפגיעה באקדמיה. זה מתבטא בריבורים על פגיעה במחקר ובאוניברסיטאות ועל הצורך לתמוך בהן ולהגדיל תקציבים".

"כיום רק 8% מתקציב ההשכלה הגבוהה מחולקים על בסיס של הצטיינות מדעית. באנגליה שלישי מהנספים להשכלה הגבוהה ניתנים על בסיס מצוינות"

הניחול היה נכון. המטלות שהטילו על המערכת בשנים האחרונות חייבו גם מימון, והוא לא בא. כשעובתי את ות"ת ב-1987 היו באוניברסיטאות 4,200 חברי סגל במסלול הדגל. זה מספרם גם היום, אף שמספר הסטודנטים גדל ב-90 אלף. הנתון הזה מסביר היטב את מה שקרה לאקדמיה בישראל בשנות השנים האחרונות. **אתה חושב שהמערכת הפוליטית שונאת אתכם?** "לא הייתי משתמש במינוח הזה. מצד אחד אנו קרובים למערכת הפוליטית בצד המקצועי. מצד שני אנו לא מביאים לה קולות. ייתכן שהממשלה והכנסת פגעו באקדמיה כי ראו שלמרות כל הקיצוצים ולמרות התשתיות שלא הורחבו המערכת מתפקדת. האוניברסיטאות לא כשלו כמו מערכת החינוך – הן נותנות תפוקה ושומרות על מעמדם הבינלאומי".